

Energidepartementet

10. oktober 2025

SKU Havvind

Pelagisk Forening viser til høring av strategisk konsekvensutredning for havvindområder, heretter SKU. Vi viser også til e-post utveksling med seniorrådgiver i Energidepartementet, ED, Ola Hermansen, om utsatt høringsfrist til 10. oktober 2025.

Pelagisk Forening har i høringssvaret vårt fokusert på det som vil være viktig for fiskerinæringen: både som næringsutøver og samfunnsbygger, og virkningene for næringen: biologien, livet i havet og de marine organismene som matressurs.

Vi har først noen generelle innspill, deretter kommenterer vi enkelte utredninger, og på slutten har vi et samlekapittel med det som ikke passer andre steder.

Generelt

Utbygging av havvind vil bli en stor arealkonkurrent til fiskerinæringen. Områder som bygges ut til havvind vil utelukke område for fiskerinæringen. Det er derfor svært viktig at områder som er viktig for fiskeri ikke blir bygd ut. I tillegg baserer fiskeri seg på utnytting av en evigvarende ressurs for mat, som igjen er avhengig av naturgitte forutsetninger for å kunne høstes.

Ut ifra vår vurdering vil sameksistens mellom fiskeri og havvind ikke skje i et område som blir avsatt til havvind. Fiskeri og havvind vil sameksistere ved at man ikke bygger ut viktige områder for fiskeriene, eller som er viktig for biologien eller livet i havet. Pelagisk Forening støtter ikke fiskeri inne i et havvindområde.

På grunn av dette er det vesentlig at man ved utbygging av havvind har stor arealeffektivitet. Det må være minst mulig områder som settes av til havvind, og man må få størst mulig utbytte av de områdene som settes av til havvind.

Det er et ønske fra havvindaktørene om åpning og utbygging av områder i sør. Disse har også ofte større teknisk-økonomisk egnethet jo lengre sør man kommer i de norske havområdene. Til tross for dette er det vesentlig at ikke enkeltområder får for stor utbygging. Man må benytte seg av alle de norske havområdene, ikke bare områdene sør for Sognefjorden. Dersom man kun bygger ut enkelte områder, på grunn av teknisk-økonomisk egnethet, kan man risikere at belastningen blir for stor for enkeltarter, enkeltfiskeri, enkelte geografiske områder, eller for enkelte

flåtegrupper. Dette er i liten grad vurdert eller tatt hensyn til i SKU.

Pelagisk Forening mener det er graverende at man ikke har vurdert samlet belastning i større grad enn det som er gjort. NVE skriver at dette skal gjøres i prosjektspesifikk konsekvensutredning. Dette er for seint. Det er dessverre lang erfaring med at dersom det skulle vise seg i prosjektspesifikk KU at de negative konsekvensene blir for store, at man ikke trekker tilbake en beslutning om åpning.

Samtlige forslag til avbøtende tiltak må følges dersom det blir åpning og utbygging.

Langvarig forskning er grunnlaget for hva fiskerinæringen får fiske, og ikke minst om kunnskapen om havet. Forskningen baserer seg på lange tidsserier, med faste stasjoner. Dersom denne forskningen blir endret eller brutt, ved at enkelte stasjoner på et tokt, og/eller områder blir utilgjengelig for forskningen, mister man data, og dermed har man dårligere kunnskap. Dette kan for eksempel skje på grunn av utbygging av havvind. Vi kan ikke se at dette er vurdert eller utredet på noen måte i SKU. Vi ber om at dette vurderes hvordan dette best kan løses med forskningsinstitusjonene.

Høringsfristen for SKU har vært på litt i overkant av tre måneder. Dette er innenfor det som er lov. Vi syntes likevel det er uheldig at departementet sender høringen ut i fellesferien. I praksis betyr det at høringsfristen blir kortere, og sett i sammenheng med høringens enorme datagrunnlag, samt at høringen skal danne grunnlag for åpningsbeslutninger frem mot 2040, mener Pelagisk Forening at det ville vært god forvaltningsskikk med en lengre høringsfrist enn 3 måneder.

Områder som må utelukkes for havvind

Pelagisk Forening mener åpning og fremtidig utbygging vil være utfordrende for fiskerinæringen, direkte eller indirekte, i områdene som er foreslått i SKU. Det er derimot noen områder som peker seg ut til å få større konsekvenser enn andre. Pelagisk Forening mener disse områdene, enten på grunn av fiskeriaktivitet og/eller biologiske kriterier, ikke kan aksepteres at åpnes for havvind:

- Nordvest C
- Vestavind E
- Sørvest E
- Sønnavind A

Vi ser også at sørlige Nordsjøen på grunn av forslagene til områder kan risikere å få svært stor samlet belastning for fiskeriaktivitet og/eller biologiske kriterier dersom flere områder åpnes for havvind. Vi mener derfor at det må settes en grense på maksimalt antall områder av Sørvest-områdene som kan åpnes for havvind.

Bakgrunn, føringer og medvirkning

Vi stiller spørsmål ved hvorfor Havforskningsinstituttet (HI) ikke har vært med som en fast fagetat i oppdraget. HI er vår største kunnskapsleverandør om livet i havet og er derfor en naturlig partner i arbeidet med havvind.

Utredningsprogram

I høringen om forslag til program for SKU ba vi om utredning av buffersoner i tillegg til de konkrete arealene som var foreslått fordi fiskeri må ta hensyn til avstand når man skal gjennomføre fisket. Vi kan ikke se at dette ble fulgt opp. Dette må gjøres før man tar åpningsbeslutning.

Om oppdraget og NVEs avgrensninger

Dette står:

Utredningene skulle gjøres på et overordnet nivå, og ha som mål å fremskaffe et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å kunne avgjøre om det ut fra hensyn til miljø eller andre areal- og næringsinteresser er akseptabelt å etablere havvind i de aktuelle områdene.

Utredningene baserer seg på bildet akkurat nå, og det er, særlig for fiskeri og marinbiologi, vanskelig å si noe om fremtidige utfordringer. Faggrunnlaget som foreligger nå, er ikke tilstrekkelig for åpningsbeslutninger helt frem til 2040. Det er derfor behov for ytterligere utredninger på sikt. Vi ber om at dette blir fulgt opp.

Referanseprosjekt og arealbehov

Som fiskerinæringen har påpekt i lang tid forutsetter vi at arealbeslaget vil være den største utfordringen med havvind. Pelagisk Forening har flere ganger pekt på at det er behov for høyest mulig kapasitetstetthet. NVE har i referanseprosjektet lagt til grunn en kapasitetstetthet på 3,5 MW/km². Det er nylige studier som tyder på at denne kapasitetstettheten er for høy i forhold til det som faktisk blir reelt. Dersom disse studiene stemmer med virkeligheten, blir arealbeslaget fra havvind enda større. Før åpningsbeslutning må det være klart hvilken kapasitetstetthet som skal oppnås, slik at ikke større areal enn nødvendig blir åpnet for havvind.

Erfaringen så langt med utbygging av havvind i norske havområder er at arealbeslaget for fiskerinæringen kan være større enn det faktiske området som blir utbygd/avsatt til havvind, avhengig av hvordan området benyttes i forhold til eksisterende fiskeriaktivitet og redskapsbruk. Dette bunner i dårlig utredning og for dårlig kunnskap om fiskerinæringens bruk av arealer. Dette er heller ikke vurdert i SKU slik vi kan se. Dette blir særlig viktig å ta hensyn til dersom man vurderer å åpne kun deler av et foreslått område for havvind.

Metode

Egnethetsanalyse av virkninger

Dette står under kapittelet «Justering av konsekvenskart for fiskeri»:

Fagrapporten for fiskeri har imidlertid benyttet en metode for verdisetting som skaper utfordringer når konsekvenskartene skal brukes i en samlet analyse på tvers av utredningstema. NVE har derfor justert verdiskalaen, slik at konsekvenskartene for fiskeri er mer sammenlignbare med konsekvenskartene for de andre utredningstemaene.

Dette er uheldig. Det står videre at NVE har drøftet dette med Fiskeridirektoratet, og at de fikk mulighet til å gjøre en ny vurdering. Pelagisk Forening er kjent med at Fiskeridirektoratet fikk svært kort tid på oppgaven, og derfor ikke fikk det gjort innenfor tidsrammen. Dette syntes vi er uholdbart. På grunn av dette skriver Fiskeridirektoratet i sin høringsuttalelse av 29. september 2025:

Vi presiserer at den justerte verdiskalaen ikke er kvalitetssikret av Fiskeridirektoratet, og at de kvalitative vurderingene som er gjort i etterkant av den kvantitative vektingen må tillegges særlig vekt.

Fiskeridirektoratet viser til et notat datert 30. april 2025 hvor det er gjennomført en vekting. Pelagisk Forening ber om at denne følges slik Fiskeridirektoratet ber om.

Det var lignende utfordringer med verdisetting av områder ved forrige SKU for havvind. Vi ber om at vi ikke får en lignende prosess som forrige gang.

NVE har laget en tabell, der de presenterer hvordan et interesseområde er vektet i analysen. Fiskeri blir vektet som «meget viktig». Pelagisk Forening krever at fiskeri må vektes som «særdeles viktig». Fiskeri er en av de viktigste næringene, og historisk bruk av havområdene til fiskeri har dannet grunnlaget for Norges rettigheter til havområdene. Næringen baserer seg på høsting fra en fornybar ressurs for evig tid. Fiskerinæringen er både en næringsutøver og høster av mat. Næringen er viktig for samfunnsinteresser, bosetning, og sysselsetting langs hele kysten. Fiskeri har fått samme verdisetting som interesser som enda ikke er operative, som for eksempel havbruk til havs og CO₂ lagring. I sitt hørings svar skriver Fiskeridirektoratet at fiskeri må vektes som «særdeles viktig» og begrunner det slik:

(...)og vi begrunnet dette bl.a. med sjømatnæringenes bidrag og framtidige vekstpotensial for bærekraftig matproduksjon i all overskuelig framtid. Vi viste også til regjeringens næringsplan for norske havområder og de ti overordnede prinsippene for arealbruk til havs som er fastsatt i denne. I næringsplanen for norske havområder er fiskeri den eneste næringen som er listet opp eksplisitt i de ti overordnede prinsippene. Fiskeri får ikke tildelt areal på samme måte som stasjonære næringer, men er samtidig avhengig av å ha tilgang til areal hvor fisket kan utføres effektivt. Dersom denne næringen må

flyttes til «andre steder» hver gang det planlegges for stasjonær virksomhet vil den samlede belastningen kunne bli stor, og det blir til slutt begrenset med områder tilgjengelige for fiske.

Pelagisk Forening støtter dette.

Fiskeridirektoratet viser også til viktigheten av fiskeri for matberedskap. De skriver også videre:

Vår forvaltningsmessige vurdering ble ikke fulgt, og både fiskeri og havbruk ble satt til «meget viktig». Begrunnelsen fra NVEs side var at de viktigste fiskeriområdene allerede var tatt ut i den innledende identifiseringen av områder (...). Vi er uenige i NVE sin vekting. Vi mener at NVE ikke har vært konsistente i hvordan de har begrunnet vektingen. Vår vurdering er at den tredelingen av forvaltningsmessige prioriteringer som NVE foretok tidlig i prosessen har bidratt til hva vi mener er uheldig nedprioritering av sjømatnæringen som står for høsting og produksjon av mat i et evighetsperspektiv. Vi mener at denne oppdelingen heller ikke er tilstrekkelig synliggjort i den endelige overleveringen.

Pelagisk Forening støtter Fiskeridirektoratets syn på vektingen. Vi ber om at departementet sammen med utreder og Fiskeridirektoratet gjør en ny vurdering, med tilstrekkelig tidsramme før man vurderer åpning.

Under begrunnelsen for vekting av fiskeri skriver NVE:

Når utredningsområdene for havvind ble identifisert i 2023 ble de viktigste gyte- og fiskeområdene utelukket i samarbeid med Fiskeridirektoratet (med unntak av området Sønnavind A, der det ble tatt dissens.). Denne prosessen medførte at fiskeriaktiviteten i de ca. 55 000 kvadratkilometer som ble utpekt som aktuelt for havvind, kun omfattet 1,27 % av registrert fangstmengde over en femårsperiode. Kartlaget for fiskeri inneholder dermed en drøy prosent av norsk og utenlandsk fiskeriaktivitet. Gytefelt innenfor utredningsområdene håndteres i egen utredning for naturmangfold. Fordi det viktigste innenfor fiskeri allerede er ivaretatt, har interessen blitt vektet som «meget viktig».

Vi kan ikke se at de samme vurderingene og tallene er vist til for andre næringer. Dersom alle næringer ble målt på denne måten ville de også nok ha kommet ned på et slikt nivå. For når sammenligningsområdet er hele norsk økonomisk sone, så vil de fleste tall bli lave i sammenligning. Målet med den første gjennomgangen til direktoratsgruppen var jo nettopp å unngå konfliktområder. Selv om mange viktige områder ikke er foreslått for havvind, er det fortsatt svært viktige områder for fiskeri igjen. Og konsekvensen av åpning vil være svært stor for de fiskeriinteressene som blir påvirket.

På samme måte som vekting av interesser har NVE gjort en vekting av de forskjellige fiskeartene. Vi kan ikke helt se årsaken til de forskjellige artenes ulike vekting. Det er for eksempel ikke redegjort for om det skyldes egenverdi, rolle i

økosystemet og næringskjeden, økonomisk verdi eller andre vilkår. Pelagisk fisk spiller en viktig rolle i de fleste økosystem. Vi krever at pelagisk fisk også får vektingen «særdeles viktig».

Faggrunnlag

Pelagisk Forening har kritisert finansieringen knyttet til SKU, og da særlig knyttet til fagrapportene. Det er åpenbart at oppdragsgiverne innenfor budsjettene ikke har kunnet svare på alt som ble bedt om innenfor gjeldende tidsrom og finansiering. Dette svekker tilliten til konklusjonene i fagrapportene.

Nivået på midlene til utredningene, som skal danne grunnlag for åpningsvedtak, står i sterk kontrast til statsstøttenivået som gis til havvindprosjekter. Det må komme en betydelig økt bevilgning til forskning på havvind sin påvirkning på livet i havet dersom regjeringen går videre med sin ambisjon. De bevilgningene må komme fort. Bevilgninger til tilleggsutredninger, som vi har nevnt i dette svaret, men også for fremtiden må være tilstrekkelig til å kunne svare ut det som blir bedt om.

Kunnskap, konklusjoner og biologi

Det er store kunnskapshull knyttet til havvind sin påvirkning på livet i havet. Det er åpenbart at regjeringens ambisjoner vil medføre utbygging før kunnskapshull er dekket. Da risikerer man å bygge ut områder uten å vite konsekvensene av utbygging. Dette er svært kritisk, og ikke i tråd med føre var prinsippet. Vi mener at vi må ha tydelig kunnskap om at havvind ikke vil ha negativ påvirkning før man åpner et område for havvind. Dette gjelder særlig konsekvenser for gyting, gytevandring og oppvekstområder.

I tillegg til at det er store kunnskapshull om havvind, er nødvendigvis ikke kunnskapen som eksisterer per i dag overførbar til norske forhold. Mye av forskningen er gjort i grunnere havområder, mindre eksponerte områder, og på andre arter enn vi har i våre havområder. Dette virker det ikke som NVE har tatt innover seg når konklusjoner er dratt. I tillegg kan det se ut som noen konklusjoner er dratt med et politisk bakteppe.

For eksempel drar NVE konklusjoner om at nullfiskeområder vil ha en positiv effekt på fiskebestander. Dette gjøres for alle Sørvest-områdene og Sønnavind. Dette er svært dårlig dokumenterte påstander, og sier ingenting om effekten på alle livsstadiene til fisk, eller konsekvenser av forflytning av fiskepress til andre områder. Eller at havvind ikke kan ha negative konsekvenser for fisken som er der. Det er uansett ikke Energidepartementet, eller NVE, som gjennom åpning av områder for havvind skal forvalte fiskeriressursene. Det er etter vårt syn ikke grunnlag for å konkludere, slik NVE gjør, at nullfiskeområder på grunn av havvind gir entydig positive virkninger.

I tillegg lander NVE på noe positiv effekt for fiskearter i vurderingen av kunstig rev. Dette er ikke en konklusjon vi støtter. Etter vår mening burde konklusjonen vært nøytral eller negativ. Vi kan ikke se at det er entydige konklusjoner for positive effekter i forskningen. Det er studier som konkluderer med at kunstige rev også kan ha negative effekter. Når man konkluderer med positiv effekt på grunn av dette, så blir verdi- og konsekvensvurderingen feil.

De marine artene har to rapporter: en for naturmangfold i de frie vannmasser, som inkluderer blant annet fiske og plankton, og en for bunnsamfunn og naturtyper. Den sistnevnte tar for seg bunndyr, korall, svamp, sjøfjær, hummer, krabbe og kreps. Den første rapporten har konkretisert gytefelt, vandrings-, oppvekst og beiteområder for fiskeartene. For de kommersielt høstede artene av bunndyr, som for eksempel krabbe, er det kun tilstedeværelse som er oppgitt. Dette mener vi er en mangel.

Flere av områdene som foreslås åpnet ligger i tilknytning til, eller i nærheten av kjente tobisområder. Det er indikasjoner, enten på grunn av kunnskap om sedimenttyper, eller kartlegging om at det finnes flere egnede habitater for tobis utover de kjente områdene. Dette må kartlegges før en eventuell åpning. Det forventes at samtlige områder som er aktuelle for havvind blir kartlagt av Mareano-programmet før det tas beslutning om åpning.

Flere steder i utredningene ansees konsekvensen etter vår mening for lav fordi artene benytter seg av store områder. For eksempel har flere arter ganske store gytefelt, beite- og/eller vandringsområder. Når man da kun ser på ett enkelt havvindområde opp mot eksisterende kunnskap mener vi at man konkluderer på sviktende grunnlag. For eksempel skriver man i utredningen om naturmangfold i de frie vannmasser for Vestavind C:

Selv om utredningsområdet overlapper med gytefelt for flere fiskearter (makrell, lange og brosme) vurderes ikke konsekvensen til mer negativ på grunn av at kun en liten del av gyteområder med stor utbredelse som vil bli påvirket.

Når man da i tillegg ikke har vurdert samlet belastning er det risiko for at konsekvensen er større enn det som SKU oppgir. Kunnskapen om de marine artene sin bruk av områder kan endre seg, og kan variere mye fra år til år. Dette bør særskilt tas hensyn til ved beslutning om åpning.

Det er en stor svakhet ved SKU at man ikke har vurdert samlet belastning. Pelagisk Forening kan ikke se hvordan dette på en tilstrekkelig måte skal gjennomføres ved en prosjektspesifikk KU som det opplyses om i SKU. I flere av fagrapportene er det tydelig at den totale påvirkningen fra flere anlegg kan bli større enn summen av påvirkningen fra flere utbygginger, altså at 1+1 ikke blir 2, men kan bli både 3 og 4. Dette må ED gjøre noe med snarest. Det må lages en egen rapport om samlet belastning.

Flere av områdene foreslått for havvind overlapper med SVO-områder. Det må forutsettes at verdien av et SVO-område vil forringes dersom det blir bygd ut

havvind der. Flere områder har viktige verdier og er viktig for biologiske prosesser, som for eksempel larvedrift. Ut fra vår forståelse ser det ikke ut til at det at et område er et SVO-område, har fått noen betydning for hvordan man har vurdert konsekvensen ved utbygging av havvind.

Man må benytte seg av ny kunnskap som tilegnes om virkningene av havvind. Denne kunnskapen må til enhver tid danne grunnlag for revurdering av åpning for havvind. Kunnskapen i SKU, og særlig innholdet i fagrapportene må oppdateres jevnlig.

Fiskeri

Innenfor de begrensede økonomiske rammene mener vi at utrederne for fiskeri har gjort en god jobb.

I utredningen står det:

Utbygging av vindkraftverk til havs skaper økt sjøbasert aktivitet og hindringer i vannet i hele livsløpet til havvindområdet: Planleggingsfasen, utbyggingsfasen, driftsfasen og avviklingsfasen. De nære områdene rundt havvindanleggene blir uegnet for fiske og kan også bli stengt for fiske som følge av sikkerhetsrisikoen. Vi vurderer det som lite sannsynlig at det blir kommersielt fiske inne i havvindanleggene.

Fiskeriene som utøves i områdene i dag, må dermed utøves andre steder. Dette kan føre til redusert effektivitet, økte kostnader og/eller tapte inntekter for fiskerne. Avbøtende tiltak kan i et begrenset omfang redusere de negative konsekvensene for fiskeriene. Kunnskapsmangelen knyttet til praktiske konsekvenser av sameksistens mellom havvind og kommersielt fiske er imidlertid for stor til at avbøtende tiltak kan kvantifiseres. Om fiskerinæringens interesser isolert sett skal legges til grunn, bør havvind konsentreres og utnyttes så godt som mulig i områdene hvor det relativt sett er lite fangstaktivitet i dag.

Vi støtter dette i sin helhet.

Videre skriver de:

Metodikken forutsetter imidlertid at den historiske aktiviteten er representativ for fiskeri i fremtiden. Dette er ikke nødvendigvis tilfellet. Andre forhold som klimaendringer, gytebestander, fiskeriforvaltning m.m. påvirker hvor fiskeressursene befinner seg og hvordan de kan hentes ut. Et område hvor det ikke er fiske i dag, kan bli et fiskefelt i fremtiden. Utredningen kommer på et tidlig stadium i prosessen og det er derfor betydelig usikkerhet rundt forutsetningene. Antakelsene vi har gjort om ressursene, vil antakelig endre seg i periodene frem mot 2040.

Vi mener dette gir et godt bilde på utfordringen med å utrede konsekvensene for

fiskeri. De skriver videre:

Andre forhold som klimaendringer, gytebestander, fiskeriforvaltning, m.m. påvirker hvor fiskeressursene befinner seg og hva som er gode fiskefelt. På bakgrunn av dette anbefaler vi at analysene oppdateres med ny kunnskap og nye data ved jevne mellomrom. Oppdateringer bør gjøres minimum hvert fjerde år eller ved betydelige endringer i særlig viktige rammebetingelser for fiskerinæringen (for eksempel bestandsutvikling, nye reguleringer eller strukturelle endringer i fiskeflåten).

Pelagisk Forening støtter dette.

I utredningen skriver de:

Verdiene er for de fleste områdene antatt å bli forringet, og ikke sterkt forringet/ødelagt, ettersom det i stor grad vil dreie seg om effektivitetstap for fiskeriene, og ikke at ressursene går tapt.

Pelagisk Forening mener at dette gjør at konsekvensene nedvurderes siden vi da mistenker at hele konsekvensskalaen ikke blir brukt. Et tap av ressursene vil være veldig lite sannsynlig, og ville vært helt uakseptabelt. Siden man heller ikke har vurdert konsekvensene for enkeltgrupper, som vi nevner seinere, så er det risiko for at utbygging av havvind kan gjøre at enkelte marginale fiskerier kan bli så påvirket at de ikke vil kunne fortsette med fiskeriet.

Det er i tillegg en nedvurdering av konsekvensene for fiskeri å bare påstå at det er et effektivitetstap for fiskeriene. Det støtter vi ikke. Vi mener at man i vurderingen av konsekvenser for fiskeriene må se på påvirkningene på næringsutøvelsen av fiskeriene sammen med påvirkningen på økosystemet. Vurdering av virkning av havvind på utøvelsen av fiskeri kan ikke gjøres isolert og kun ut fra tilgang til fiskefelt.

I tabell 4-2 i utredningen for fiskeri har man definert arealbeslaget «noe forringet» ved at «redskapet kan brukes innenfor områder med havvind». Vi finner det svært lite sannsynlig at man vil fiske innenfor områder med havvind. Vi er derfor ikke enig i at dette skal definere «noe forringet». Det samme gjøres for «forringet» der man skriver at «redskapet til en viss grad kan benyttes innenfor området med havvind». Vi er usikre på hva utreder mener med denne vurderingen. I samme tabell mener vi det gjøres en altfor grov forenkling angående grad av forringelse sett opp mot fartøystørrelse og målart.

I lys av det ovenfor nevnte mener vi det er vesentlig å påpeke at, ut ifra det vi klarer å se, er det ingen områder som får ruter med konsekvens som er definert som «svært alvorlig». Vi stiller derfor spørsmål om terskelen for å slå inn på verdivurderingen «svært alvorlig» er satt for høyt. Det kan virke som at man sammenligner med områder som ikke er foreslått til havvind.

For flere av områdene så er det store registreringer på sekkeposter: «andre arter»,

«andre redskap» og «ukjent lengde» på fartøy. For områder som har store registreringer av dette blir konklusjonene om verdi og konsekvens usikre. Dette burde man sett nøyer på.

I utredningen, og særlig i NVE sitt sammendrag om områdene, sammenligner man fangst i hele norsk økonomisk sone, opp mot fangst i de enkelte forslagene til havvindområder. Med den skalaen for sammenligning vil ingen områder være viktig for fiskerinæringen. Med andre ord nedvurderer man viktigheten for fiskeri i de foreslåtte områdene. Denne sammenligningen er ikke gjort for andre næringer, og vi stiller spørsmål ved NVE sin intensjon med sammenligningen.

Det foregår fangst i store deler av de norske havområdene, og fiskerinæringen høster av ressurser som ikke er statiske, men dynamiske. Det er summen av havområder som er viktig, og det inkluderer områdene som er foreslått for havvind. Man må se fiskerinæringens bruk av områder i en helhet: både områder foreslått for havvind og områder som ikke er foreslått for havvind. Dette henger også sammen med vektingen av fiskeri som vi har nevnt tidligere. Et illustrerende eksempel på dette er Nordavind D. Der skriver man «Året 2021 skiller seg ut med betydelig høyere fiskeriaktivitet enn de andre årene», og samtidig vises det at fisket i området nesten utelukkende består av sild. Dette er typisk for de pelagiske artene: det kan være store svingninger i bestandsstørrelse, men også hvor innsiget kommer: altså hvor det fiskes. År som 2021 kan fort skje igjen.

For å se på fiskeriaktivitet har man delt opp områdene i 1x1km statistikkruiter. Så har man deretter sett på antall spor per rute og fangst i hver rute, og ut fra det satt verdi og konsekvens. For det første er det ikke tydelig for oss om man har inkludert hele fiskeoperasjonen, eller kun der fangsten er tatt ombord. For eksempel vil den pelagiske flåten bruke store områder og tid på å leite etter fisk, før man tar et notkast. Når kastet er tatt driver fartøyene mens de samler noten og tar inn fangsten. På samme måte vil et trålhal gå over mange kilometer og kan ta mange timer. Dersom ikke bruken av områder inkluderer hele fiskeprosessen, altså fra leiting/hele trålhalet og helt til fangsten er pumpet om bord, har man nedvurdert konsekvensen og verdien av områder ganske mye. I tillegg så er 1x1 km ganske smått sett i fiskerisammenheng, særlig for den havgående flåten. For eksempel vil et fartøy som tar inn en not og pumper fangsten om bord kunne drive mye mer enn 1 km avgårde. Da blir det merkelig når enkeltruter har fått stor verdi/stor konsekvens, mens naboruter har fått mindre verdi og konsekvens. Dette burde man i mye større grad tatt hensyn til.

I vårt hørings svar til forslag til program for SKU fra juni 2023 ga vi tydelig tilbakemelding på at å benytte data bare tilbake til 2012 er en for kort tidsserie for fiskeri. Hvor det fiskes flytter seg etter fiskens vandring, utvikling i redskap, bruk av redskap, kvotestørrelser, fangstreguleringer, og kyststatsavtaler. Dette er ikke inkludert i tilstrekkelig grad etter vårt syn. Det er ikke vurdert at loddefiske i flere år har vært stengt, og hvordan dette påvirker verdi og konsekvens i utredningen. For eksempel må det antas at dette gjør at konsekvens og verdi blir nedgradert for Nordavind C der det «nesten utelukkende [fiskes] på sild og lodde (99 prosent)».

Figur 8-1 viser dette veldig godt ettersom årene det er åpent for loddefisket har betydelig flere spor enn de årene det ikke er åpnet for loddefisket.

I forslag til program for SKU ga vi også tilbakemelding på følgende:

Man må beskrive og redegjøre for hvert av de foreslåtte områdene hver for seg og samlet:

- *Antall fartøy per år*
- *Hvor fartøyene er hjemmehørende*
- *Størrelsen på fartøyene*
- *Art(er) som det fiskes på*
- *Redskap som brukes*
- *Utvikling av bruken av området over tid. Brukes området til samme fiskeri/art/redskap eller har det skjedd en endring av bruken? Har det kommet til fartøy i samme størrelse eller andre størrelser og hvor er fartøyene hjemmehørende?*

Vi kan ikke se at dette er fulgt opp i sin helhet. Dette er uheldig. Begrunnelsen for at dette må gjøres er at vi mistenker at utbygging kan få større konsekvenser for enkelte grupper enn andre grupper: for eksempel et geografisk område, en flåtegruppe, en redskapsgruppe eller lignende. Det er et gjennomgående politisk mål at vi skal ha en differensiert flåte i Norge som skal bidra til bosetting og sysselsetting. Dette innebærer at man skal ha en flåte bestående av stor og liten, forskjellige redskap og det skal være geografisk spredning hvor flåten hører hjemme langs hele kysten. Når SKU ikke vurderer dette, er det vanskelig å vurdere hvordan enkeltgrupper i fiskeriene blir påvirket av en åpning av et område for havvind.

Sporing av fartøy har blitt gradvis innført for stadig mindre fartøy. Datagrunnlaget på deres bruk av områder er derfor dårligere. Det er derfor stor sannsynlighet at deres bruk av områder ikke gir et riktig bilde i utredningen.

Vi vil bemerke at prisene på ulike fiskearter som oppgis i vedlegg A er svært utdatert og gir derfor ikke et korrekt bilde av fangstverdi, og dermed gir et feilaktig bilde av både verdien av områder og konsekvens. For eksempel har man for makrell vurdert en pris på 15,20 per kilo. Ifølge Norges Sildesalgslag er gjennomsnittsprisen i år 37,50 kr per kilo, mens den i 2024 var 21,50.

Andre kommentarer

Vi er svært bekymret for havvind sin påvirkning på fisk og planktonsamfunn. Forskning på pelagiske arter er vanskelig og ekstremt tid- og ressurskrevende. Dette

kan likevel ikke stå i veien for midler til forskning på disse artene. De pelagiske fiskeartene har en betydelig verdi for norsk fiskerinæring, kystsamfunn og som matressurs. De spiller også en avgjørende rolle i økosystemet. Vi ber departementet om å lage en plan med tilhørende midler for kunnskapsinnhenting.

Midler til kunnskapsinnhenting om konsekvenser for biologi, matproduksjon, og annen næringsutøvelse må være tilstrekkelig, og stå i forhold til statsstøtten som gis til havvindaktørene.

Pelagisk Forening noterer at erstatningsperioden for eventuelt tap kun vil være en brøkdel av et havvindanleggs levetid. Dette er svært uheldig, og vi mener at forskriften må vurderes på nytt.

Utredningene i SKU, skulle ifølge endelig program for SKU, utrede endret seilingsdistanse for fiskeflåten som følge av utbygging av havvind. Ut fra det vi kan se av utredningen om skipsfart er ikke dette gjort i tilstrekkelig grad. I mange av områdene konkluderer man kun med at «det kan medføres økt seilingsdistanse». Pelagisk Forening mener derfor dette må kreves utredet i større detaljgrad ved prosjektspesifikk KU.

Flere steder står det at et avbøtende tiltak er å begrense konstruksjonen og byggingen til et gitt tidsrom når fisket er på sitt minst intense. Det er i stor grad arealbeslaget fiskerinæringen blir påvirket av, og sånn sett vil ikke dette tiltaket ha særlig effekt.

Pelagisk Forening mener samtlige avbøtende tiltak må innføres dersom man velger å åpne området for havvind. Det forutsettes at dette tas til vurdering i prosjektspesifikk KU.

Vi kan ikke se at man har vurdert sjømattrygghet i SKU. Dette må utredes og være gjennomført før åpning.

Vi kan heller ikke se at man har vurdert sjømatsikkerhet i SKU. Sjømat er viktig for forsyning og produksjon av mat, og dette må utredes.

Pelagisk Forening mener at det ikke bør innføres sikkerhetssoner, men aktsomhetsområder/hensynssoner der fiskefartøylene selv må ta vurderingen om hvor nært de vil fiske. Arealbeslaget av en slik sone må ikke bli for stort.

Kabler/rørledninger må vurderes særskilt i prosjektspesifikk KU. Krysning av kabler utgjør en utfordring for fiskerinæringen, og norsk sone er ganske tettpakket fra før av med kabler/rør. Krysninger av kabler/rør utgjør som oftest den største utfordringen fordi krysningene ofte blir veldig høye. Dette må det tas særlig hensyn til overfor fiskerinæringen og i dialog med fiskeriorganisasjonene.

Det må stilles økonomiske garantier for opprydding når konsesjon gis. I SKU foreslås det at betong fra turbinfundamentene skal «etterlates», eventuelt gjenbrukes eller deponeres. Pelagisk Forening krever at alt av utstyr og anlegg må fjernes og tas til land. Vi kan ikke godta at det er tillatt å forsøple naturen slik som er tillatt for olje/gassindustrien.

Det er viktig at de områdene som blir avsatt og åpnet for havvind inkluderer sikkerhetssoner/hensynsoner/aktsomhetsområder. Disse kan ikke komme i tillegg til avsatt areal.

Pelagisk Forening krever at fiskeriorganisasjonene må tas med i vurderinger om opprettelse av konkrete areal som åpnes for havvind. Vi må også få komme med innspill til plassering av anlegg og turbiner og ikke minst til seilingskorridorer.

Pelagisk Forening er bekymret for at havvind vil påvirke fiskeriene mer enn det som fremkommer av utredningene. Kunnskapen om konsekvensene fra havvind er mangelfull. Etablering av havvind kan ha avgjørende negative konsekvenser for biologien, matproduksjonen i havet, og utøvelsen av fisket som næring.

Med hilsen

Pelagisk Forening - Pelagisk Servicekontor AS

Mariann Frantsen
daglig leder

Mia Høgi
seniorrådgiver